

P7_TA(2013)0324

Relvaeksport: nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP rakendamine

Euroopa Parlamendi 4. juuli 2013. aasta resolutsioon relvaeksporti ja nõukogu ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP rakendamise kohta (2013/2657(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühist seisukohta 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad¹,
  - võttes arvesse Euroopa Liidu Nõukogu tavarelvastuse ekspordi töörühmas (COARM) käimasolevat ühise seisukoha läbivaatamist, mis ühise seisukoha artikli 15 kohaselt on ette nähtud pärast kolme aasta möödumist selle vastuvõtmisest,
  - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiivi 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta²,
  - võttes arvesse nõukogu 12. juuli 2002. aasta ühismeedet 2002/589/ÜVJP, mis käsitleb Euroopa Liidu osalemist väike- ja kergrelvade destabiliseeriva hankimise ja leviku vastases võitluses ja millega tunnistatakse kehtetuks ühismeede 1999/34/ÜVJP³, samuti väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseadusliku hankimise ja salakaubaveo vastase võitluse ELi strateegiat, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 15.– 16. detsembril 2005. aastal⁴,
  - võttes arvesse COARMi 13.⁵ ja 14. aastaaruannet⁶,
  - võttes arvesse ÜRO rahvusvahelist relvakaubanduslepingut, millega kehtestatakse ülemaailmse tavarelvade kaubanduse ühised siduvad standardid,
  - võttes arvesse oma 13. juuni 2012. aasta resolutsiooni ÜRO relvakaubanduslepingu läbirääkimiste kohta⁷,
  - võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 42 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 346,
  - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et relvaeksport võib mõjutada mitte ainult julgeolekut, vaid ka arengut, mistõttu on oluline tugevdada Euroopa Liidu ekspordikontrolli poliitikat sõjatehnoloogia ja -varustuse alal;

---

¹ ELT L 335, 13.12.2008, lk 99.

² ELT L 146, 10.6.2009, lk 1.

³ ELT L 191, 19.7.2002, lk 1.

⁴ Euroopa Liidu Nõukogu, dokument 05319/2006, 13.1.2006.

⁵ ELT C 382, 30.12.2011, lk 1.

⁶ ELT C 386, 14.12.2012, lk 1.

⁷ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2012)0251.

- B. arvestades, et ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP on õiguslikult siduv raamistik ning selles on kindlaks määratud kaheksa kriteeriumit, mille rikkumise korral keeldutakse ekspordilitsentsi andmisest (kriteeriumid 1–4) või keeldumist vähemalt kaalutakse (kriteeriumid 5–8);
- C. arvestades, et vastavalt ühise seisukoha artiklile 3 on kaheksa kriteeriumiga kindlaks määratud üksnes miinimumnõuded ning need ei piira liikmesriikidel kehtestamast rangemaid relvastuskontrollimeetmeid; arvestades, et otsused selle kohta, kas nende kriteeriumide alusel väljastada relvade ekspordilitsentsid või mitte, jäävad igal juhul iga üksiku liikmesriigi enda teha;
- D. arvestades, et ühise seisukoha artiklis 10 on selgelt sedastatud, et liikmesriigid võivad vajadusel arvesse võtta ka kavandatava ekspordi mõju nende majanduslikele, sotsiaalsetele, kaubanduslikele ja tööstuslikele huvidele, ning arvestades, et need tegurid ei tohi mõjutada kaheksa kriteeriumi kohaldamist;
- E. arvestades, et Stockholmi Rahvusvahelise Rahu-uuringute Instituudi (SIPRI) andmetel on ELi liikmesriigid üheskoos maailma relvaekspordijate seas teisel kohal, jäädes ainult veidi maha Ameerika Ühendriikidest, ja arvestades, et aina rohkem relvi tarnitakse väljaspool ELi asuvatesse riikidesse;
- F. arvestades, et liikmesriikide relvaekspordi peamised sihtpiirkonnad väljaspool ELi on Lähis-Ida, Põhja-Ameerika ja Aasia; arvestades, et peamised vastuvõtvad riigid on Saudi Araabia, Ameerika Ühendriigid ja Araabia Ühendemiraadid;
- G. arvestades, et Euroopa tööstus püüab kompenseerida vähenevat Euroopa kaitsealast nõudlust, taotledes pääsu kolmandate riikide turgudele, ja arvestades, et seda toetavad paljud poliitikud ja erakonnad, et tugevdada Euroopa kaitsetööstust, tehnoloogilisi oskusteadmisi, tarnekindlust ja valmisolekut; arvestades, et kaitsetööstuses toimuv teadus- ja arendustegevusel on suur ülekanduv mõju mitmesugustele tsiviilotstarbelistele rakendustele;
- H. arvestades, et on tehtud märkimisväärsed edusamme, et saavutada liikmesriikide vaheline kokkulepe ühise seisukoha kaheksa kriteeriumi rakendamise ja tõlgendamise suhtes, ning see on eelkõige toimunud tänu ühise seisukoha kasutusjuhendile, mille koostas COARM ja milles kirjeldatakse üksikasjaliselt parimaid tavasid nende kriteeriumide rakendamiseks;
1. peab kiiduväärseks asjaolu, et Euroopa Liidul on ülemaailmselt ainulaadne õiguslikult siduv raamistik, mille abil parandada kontrolli relvaekspordi üle, sealhulgas ka kriisipiirkondadesse ja riikidesse, kus inimõiguste olukord on küsitav, ning tervitab sellega seoses Euroopa ja muude maailmajagude kolmandate riikide ühinemist relvaekspordi kontrollisüsteemiga ühise seisukoha alusel; võtab siiski teadmiseks, et kaheksa kriteeriumi kohaldamist ja tõlgendamist käsitatakse ELi liikmesriikides erineva rangusega; nõuab seepärast ühise seisukoha ning kõigi sellest lähtuvate kohustuste ühtsemat tõlgendamist ja rakendamist ning peab kahetsusväärseks, et ELil puudub siiani ühine poliitika relvaekspordi suhtes kolmandatesse riikidesse;
  2. rõhutab, et ELi ühine välis- ja julgeolekupoliitika ning ühine seisukoht ei tohiks erineda; leiab, et liikmesriikide ning ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ülesanne on tagada ühise seisukoha ja välispoliitika ühtsus;

3. rõhutab liikmesriikide õigust tegutseda vastavalt oma siseriiklikule poliitikale, järgides samas täielikult rahvusvahelist õigust ja rahvusvahelisi kokkuleppeid ning ühiselt kokkulepitud eeskirju ja kriteeriumeid, mida kontrollitakse riiklike normide kohaselt;
4. on arvamusel, et Euroopa Parlament, riikide parlamendid või parlamentaarsed eriorganid peavad tagama ühise seisukoha kokkulepitud standardite kohaldamise ja jõustamise riikide ja ELi tasandil ning läbipaistva kontrollisüsteem kehtestamise koos aruandekohustusega;
5. on arvamusel, et kasutusjuhendi sõnastus peaks olema täpsem ja vähem tõlgendamist võimaldav ning et seda tuleks vastavalt vajadusele ka edaspidi uuendada;
6. nõuab, et ühises seisukohas loetletud kriteeriume veel paremini kohaldataks, enne kui hakatakse uusi kriteeriume esitama;
7. tunnustab ELi liikmesriikide ühtset ja järjekindlat toetust rahvusvahelisele protsessile siduvate eeskirjade kehtestamiseks rahvusvahelise relvakaubandusele; nõuab tungivalt, et EL ja selle liikmesriigid keskendaksid oma jõupingutused neile riikidele, kes jäävad väljapoole rahvusvahelisi lepinguid;
8. märgib, et COARMi aastaaruanded on muutnud liikmesriikide relvaekspordi läbipaistvamaks; peab siiski kahetsusväärseks, et andmekogud on ebatäiuslikud ja ebauhtlased, sest andmete kogumise ja edastamise menetlused on liikmesriikides erinevad; tuletab liikmesriikidele meelde, et neil tuleb igal aastal esitada COARMi täielik teave oma relvatarnete kohta, nagu on kokku lepitud ja ühises seisukohas ette nähtud;
9. kutsub üles analüüsima, kuidas ühist seisukohta riiklikes süsteemides rakendatakse; on arvamusel, et COARMi relvaekspordikontrolli analüüsimise suutlikkust tuleks tugevdada;
10. on seisukohal, et ühist seisukohta tuleks täiendada korrapäraselt uuendatava ja avalikult juurdepääsetava nimekirjaga, mis annab teavet selle kohta, millisel määral eksport teatavatesse vastuvõtjariikidesse on või ei ole kooskõlas kaheksa kriteeriumiga;
11. leiab, et tuleks luua täiustatud süsteem, mis võimaldab liikmesriikide korrapäraselt ja ajakohaselt teabevahetust relvatarnete kohta endistesse embargoriikidesse;
12. nõuab, et Euroopa Parlamendis korraldataks iga-aastane arutelu ja koostatakse iga-aastane raport ühise seisukoha rakendamise kohta, et tagada Euroopa tasandil asjakohane parlamentaarse järelevalve ja läbipaistvuse määr;
13. väljendab heameelt selle üle, et ÜRO egiidi all sõlmiti õiguslikult siduv relvakaubandusleping tavarelvastuse rahvusvahelise kaubanduse ja tarnimise kohta, millega luuakse tõhus rahvusvaheline relvastuskontrollisüsteem, suurendatakse läbipaistvust ja vastutust ning kehtestatakse kõrged rahvusvahelised normid, mis muudab tavarelvade vastutustundetu ja ebaseadusliku kasutamise veelgi raskemaks; tunnustab ELi ja selle liikmesriikide ühtset ja järjekindlat toetust rahvusvahelisele protsessile siduvate eeskirjade kehtestamiseks rahvusvahelise relvakaubanduse valdkonnas;

14. rõhutab relvakaubanduslepingu tõhusa ja usaldusväärse rakendamise tähtsust ning julgustab liikmesriike keskendama oma rahvusvahelised jõupingutused lepingu ülemaailmse allkirjastamise ja kiire jõustumise edendamisele;
15. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning ÜRO peasekretärile.